

ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГІРСЬКОЛИЖНИХ КОМПЛЕКСІВ

Закарпатська область є однією з найбільш привабливих та популярних туристично-рекреаційних територій України. З врахуванням фізико-географічних, кліматичних, природно-ресурсних та соціально-економічних умов область відноситься до територій, сприятливих для розвитку туристично-рекреаційної галузі. Гірські ландшафти, які займають 80% території області, сприяють розвитку активних видів відпочинку.

Важливим напрямком розвитку активного туризму в регіоні є гірськолижний. Типовими районами Закарпатської області, які найбільш привабливі для розвитку гірськолижного туризму, є Рахівський (Драгобрат, Рахів, Ясіня, Лезещина, Кобилецька Поляна, Богдан, Чорна Тиса), Міжгірський (Синевирська Поляна, Пилицець, Ізки, Міжгір'я, Подобовець, Синевир), Воловецький (Жденієво, Верхній Студений-Бескід, Біласовиця), Великоберезнянський (Ужок-Волосянка, Вишка-Красія, Ломшори), Свалявський (Солочин, Поляна), Тячівський (Усть-Чорна, Калина-Великий), Перечинський (Воєводино, Новоселиця), Хустський (Велятино, Шаян), Іршавський (Осій), Мукачівський (Синяк) [1].

Гірськолижні комплекси розміщено в структурі населеного пункту чи прилеглої території до нього, що дозволяє комплексно розвивати та використовувати їх інфраструктуру. Переважна більшість гірськолижних комплексів є багатoproфільними з цілорічним режимом функціонування. Вони працюють за програмою «Après-Ski» (послуги лижникам після катання на лижах/відпочинок після катання) та пропонують відпочиваючим спеціалізовані програми спортивно-оздоровчого відпочинку та програми культурно-розважального відпочинку – окремо літньої та зимової

рекреаційної діяльності.

Специфіка організації відпочинку гірськолижних комплексів, які працюють за програмою «Apres-Ski», передбачає зонування території з виділенням основних функціональних зон: адміністративної, проживання, обслуговування, господарської; просторово-спортивної та гірськолижних цирків, гірськолижних трас, класичних лижних трас, відкритого льодового катка, трас бобслею, льодового віндсерфінгу, скитурингу, трас для сноубордистів та для фрістайлу; зон інженерних споруд (штучні водойми та системи водопостачання для штучного засніження трас, спорядження та устаткування для штучного засніження, системи канатного пасажирського транспорту, станції спостереження та контролю метеорологічних даних тощо); ландшафтно-естетичної зони (ландшафтні парки, ботанічні сади, пам'ятки природи, урочища).

Прикладом організації відпочинку за програмою «Apres-Ski» з переліком закладів з організації дозвілля після активної спортивної діяльності на території гірськолижного комплексу (таблиця 1).

Таблиця 1.

**Об'єкти та заклади обслуговування гірськолижних комплексів
за програмою «Apres-Ski» [2]**

Об'єкти оздоровлення	Аква Парк
	Аква центр
	СПА центри
	Салони краси
	Сауна
	Термальні СПА центри
	Фітнес центри
Спортивні об'єкти	Басейни
	Басейн з підігрівом
	Боулінг
	Більярд
	Бобслей
	Дельтаплани
	Зали ігрових видів спорту
	Льодовий боулінг (керлінг)
	Льодовий каток
	Сквош
Сноу скутер	

	Тенісні корти
	Траси для квадроциклу
	Тобоган
	Універсальні зали
Рекреаційна діяльність «після лиж» або замість лиж	Гольф
	Гірські велосипеди
	Катання на санях з кіньми
	Катання на санях (собаки)
	Кінні прогулянки
	Піший туризм
	Скейт парк
	Риболовля
	Ходьба на снігоступах
Дозвіллієві об'єкти	Дегустаційні зали
	Дискотека
	Казино
	Кінотеки
	Коктейль-бари
	Комплекс пейнтболу
	Концертні майданчики
	Музеї
	Нічний клуб
	Паби
	Ресторани
	Театр
	Famile Klub (сімейний клуб)
Шопінг	Брендові бутіки
	Брендова парфумерія
	Виставково-торговий комплекс
	Супермаркет
Інші послуги	Дитячий садок
	Банк
	Банкомат

Переймаючи закордонний досвід більшість українських закладів гірськолижного туризму починають пропонувати інноваційні форми послуг, а саме фрістайл (freestyle) вільний стиль катання на гірських лижах на трасі фрістайлу; фрірайд (free ride) гірськолижний спуск без підготовлених трас (вільне катання); бобслей (bobsleigh) – швидкісний спуск з гір по спеціально обладнаних льодових трасах на керованих санях («бобах»), льодовий віндсерфінг (windsurfing) – катання на льодовому покриву на борді з парусом; тобоган (мова індіан мікмак – «odabaggan») – спуск з гори на безполозних санях (влітку – санки на коліщатках по рейкам); театралізовані карнавали, феєрверки

тощо на території гірськолижного цирку; параглайдінг або парапланеризм (paragliding) – вільні польоти з лижами на параплані із використанням підйомної сили повітря; рафтинг (rafting) – влітку швидкісний спуск по гірським річкам з порогами (або у штучно створених каналах) на надувних плотах (raft) човнах, халфпайп (half-pipe) – спуск на сноуборді по сніжній трасі у вигляді (з перерізом) напівтруби; байдарках; за аналогією катання – типу «екстрим» на гірських лижах скитуринг (ski-tour) – спеціальний лижний маршрут по пересіченій місцевості на спеціальних (карвінгових) лижах; хелі-скі (heliskiing) – спуск по цілинному сніговому покриву (на невідготовлених трасах) з підйомом на вершину гелікоптером.

Отже, проведений аналіз планувальної організації гірськолижних комплексів Закарпатської області дає підстави стверджувати, що перспективним елементом гірських рекреаційних територій є багатoproфільний рекреаційний комплекс цілорічного функціонування з розвинутою сервісною інфраструктурою. Інноваційною формою планувальної організації гірськолижних комплексів є виділення функціональних зон з надання послуг за програмою «Après-Ski» (послуги лижникам після катання на лижах/відпочинок після катання).

Список використаних джерел

1. Закарпаття зимове: лижі, витяги, оздоровлення. Департамент економічного розвитку і торгівлі. – Ужгород, 2016.
2. Шульга Г.М. Архітектурно-планувальна організація гірськолижних комплексів (на прикладі Українських Карпат). Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури. - Київ: КИСИ, 1990.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>